

KORT NYT

Handicappede får job hos private

Det private erhvervsliv er langt bedre end det offentlige til at tage handicappede ind på arbejdsmarkedet. Det viser undersøgelser foretaget af Landsforeningen LEV, fortæller DR Sjælland. Næsten 95 procent af de handicappede og udviklingshæmmede, der er på arbejdsmarkedet, er ansat i private virksomheder. En af forklaringerne er, at de private arbejdspladser ser på den handicappede som en arbejdskraft, mens den offentlige arbejdsplads ser på den handicappede som en social foranstaltning. Halvdelen af danskerne ved ikke, hvordan de skal tage imod en kollega, der er udviklingshæmmet, er spastiker eller har et psykisk handicap, viser en ny undersøgelse, foretaget af Userneeds for Socialstyrelsen og Danmarks Radio. En anden undersøgelse viser dog, at 86 procent gerne vil arbejde sammen med en handicapet.

Ny test kan hjælpe ældre bilister

Når man fylder 70 år, skal man med jævne mellemrum have fornyet kørekortet i Danmark og blandt andet have en lægeattest. Men nu har japanske it- og trafikforskere fundet en enkel måde at registrere kørefærdigheder på. Dette kan hjælpe ældre til at beholde kortet længere, siger en norsk forsker til forskning.no. Japannerne har placeret to bevægelsessensorer hos den ældre bilist, og derved kan man lettere finde ud af, hvilke egenskaber den enkelte må træne for at opretholde sine kørefærdigheder. Desuden er bilen udstyret med gps for at følge kørslen.

Kræftbørn får problemer som voksne

Langt flere børn overlever deres kræftsygdom end for 30 år siden, men medaljen har en bagside. De mandlige kræft-overlevende har 50 procent øget risiko for at blive indlagt som voksne på en psykiatrisk afdeling med for eksempel depression og adfærdsmæssige forstyrrelser. For kvinderne er risikoen øget med 25 procent. Det skriver PsykologiNyt, der også kan fortælle, at søsken- de til kræftoverlevende ikke har en øget risiko for senere at udvikle psykisk sygdom. Oplysningerne stammer fra en undersøgelse gennemført af Kræftens Bekæmpelse.

Medarbejderne skal bokse med eksistensen

Teolog Tommy Kjær Lassen forlod præstegemeningen for at bringe kristendommens eksistentielle anliggende i spil på en arbejdsplads

AF ELSE MARIE NYGAARD
nygaard @k.dk

For seks år siden foretog frimenighedspræst Tommy Kjær Lassen, 40 år, et sporskifte. Dengang var han præst i en grundtvigsk frimenighed på Tåsinge, men han vendte ofte hjem fra kirke med en følelse af, at han burde virke et andet sted. Han besluttede derfor, at han ville være teolog på udebane. Præstekjolen kom i skabet, og han fik et job i Dong Energys HR-udviklingsafdeling. Det blev til fem år i energiselskabet, hvor han skrev en ledelsesfilosofisk erhvervsph.d., som han forsvarede på mandag på CBS Handelshøjskolen i København. "Egentlig selvledelse" er titlen på afhandlingen.

Hvorfor skiftede du spor?

"Da jeg overvejede at stoppe som præst, tænkte jeg, at det materiale, jeg forkyndte, på en måde var for godt til kun at skulle bruges søndag formiddag og måske til en spaghettigudstjeneste. Med al respekt for kirkegængerne tænkte jeg, at jeg havde lyst til at bringe kristendommens eksistentielle anliggende i spil med det moderne arbejdsliv. Repræsenterede kristendommen en sandhed, måtte den kunne stå sin prøve på udebane og ikke bare i kirkens rum, hvor det let kan blive selvbekræftende."

Som præst skulle du forkynde, men det var ikke opgaven i Dong. Var det svært at træde ud af rollen som præst?

"Den første tid var mit sprog præget af, at jeg kom fra en klerikal virkelighed. Men jeg var bevidst om at pile religionen ud af mit teologiske materiale og tage en mere eksistentiel og filosofisk tilgang til det teologiske. Kristendommen har en stærk etisk og eksistentiel fordring, som giver en anden vinkel på livet. Som Kierkegaard understreger, så skal du elske din næste. Du skal engagere dig i dit liv. Men samtidig anerkender kristendommen, at mennesket har en fri vilje og er splittet. Du vil ikke det, du skal. Denne splittelse har både Paulus, Augustin og Kierkegaard skrevet om. Erkendelsen af fordringen på den ene side og splittedheden på den anden side kan sagtens formidles som en eksistentiel tilgang til det teologiske materiale."

Taler du om Gud?

"Nej, jeg anvender ikke et gudsbegreb, men derimod taler jeg om livets ubetingede anliggender som hos teologen og filosofen Paul Tillich (1886-1965). De ubetingede anliggender er for eksempel kærlighed, det gode, det sande, det skønne og livet selv, som fordrer af os, at vi skal engagere os. Det er en tilgang, som mange kan spejle sig i. På arbejdspladsen mødte jeg flere, som var engagerede ud over det sædvanlige, og som syntes at begrunde det i nogle af livets ubetingede anliggender."

Hvad kan teologien bidrage med i forhold til ledelse på en arbejdsplads?

"Jeg skulle særligt arbejde med selvledelse, som er et begreb, der ofte anvendes blandt vidensarbejdere. Det er medarbejdere, som ikke skal spørge chefen om svaret på en opgave. De har opgaver, som kalder på mennesket i medarbejderen, og udfordringen er ofte mere eksistentiel end teknologisk. Skal man lede sig selv, må der være et selv at lede på. Der må

FOTO: BRIAN RASMUSSEN/SCANPIX

TOMMY KJÆR LASSEN

► 40 år, cand.theol. og har været præst i Taasinge Frimenighed. Fra 2007 til 2012 var han ansat i Dong Energy. I dag driver han konsulentvirksomheden Vita Activa. Gift og far til tre børn.

være en refleksion om, hvem man er. Og der må være en refleksion om, hvad man vil med sit liv. Og her er noget, som teologien kan bidrage med. Jeg har primært arbejdet med selvledelse blandt

ingeniører. Det er ofte mennesker, som er drevet af en indignation og har ædle idealer. De har et grundlæggende ønske om at gøre verden til et bedre sted og er altså drevet af anliggender, som ligger dybere end ønsket om en god karriere. Så det var relativt let at motivere dem til at tænke mere eksistentielt."

Har teologien konkrete redskaber, som kan bruges i arbejdslivet?

"Nej egentlig ikke. Noget af det, som adskiller den protestantiske religion fra andre religioner, er, at den er metodeløs. Den kan netop ikke gøre sig til en teknik eller metode. Hvis man gør den for meto- disk, så mister man det egentlige. I megen ledelseslitteratur tales der firkantet og redskabsagtigt om mening og værdier. Teologien gør sig ikke godt på powerpoint, men er et mere flydende og forstyrrende begreb, som skal forstyrre folk i deres værdi-afklarethed. Nogle tænker, at ledelse handler om at indstille fartpiloten og køre ud ad motorvejen, men teologien fordrer, at ledelse snarere

er som at stå på en sejlbåd, hvor du må navigere med indlevelse og dømmekraft på baggrund af en dannelse, som er kredsende i sin grundbevægelse."

Vi er et overvejende protestantisk land. Mødte du en protestantisk arbejdsmoral?

"Nej, både sociologer og filosoffer vil sige, at det protestantiske subjekt, som blev grundlagt af Luther med hans vægtlægning af, at man skal tjene Gud i kald og stand, var herskende op til og med industrisamfundet. Men fra 1960'erne har den protestantiske kaldsetik været under afvikling. I det postmoderne er arbejdslivet snarere præget af lyst end af pligt."

Så tidligere generationer arbejdede af pligt, men i dag er det lysten, der driver værket. Det lyder privilegeret?

"Ja, men problemet er, at lysten alene ikke kan levere varen. Med Kierkegaard vil jeg sige, at der er to afveje i det moderne arbejdsliv. Den ene er som Kierkegaards fantast, som er let at få øje på i det postmoderne. Fantasten

Et grundparadoks i livet er, at hvis du vil have frugterne, må du også kunne stå i lidelsen. Livets paradoks er ikke et problem, som skal løses, men et vilkår, som man skal lære at leve med.

TOMMY KJÆR LASSEN

er den nydelses- og lystbetonede medarbejder, som har sig selv som dominerende referenceramme, og det er ikke konstruktivt for ledelse og samarbejde. Fantasten går, hvis det ikke er sjovt. Spids-

► Tommy Kjær Lassen har arbejdet med eksistentiel selvledelse og forsvarede på mandag en ph.d.-afhandling om emnet. Skal man lede sig selv, må der være et selv at lede på, og der må være en refleksion om, hvem man er. Den refleksion kan teologien bidrage med på en arbejdsplads, mener han. – Foto: Erik Refner/Scanpix.

borgeren er en anden type, som også er let at få øje på. Det kan være den gamle pligtopfyldende ingeniør, men det kan også være den unge karrierestormer, som siger til ledelsen: Fortæl mig, hvad jeg skal synes og mene. Spidsborgeren er sit arbejde og er derfor ikke loyal over for sig selv."

Hvad er alternativet til en arbejdsplads med fantast og spidsborgere?

"Der er en tredje vej, hvor man konstant arbejder med sig selv og søger mod en selvledelse, der både er sund og værdiskabende. Hvor man tør blive i kampen og træde i karakter i forhold til både opgaven og egenomsorgen. Det er mere et spørgsmål om refleksion end om konkret adfærd. Det er en karakterdannelse, man ikke kan få i injektionsform. Den moderne vidensarbejder mangler næppe viden og færdigheder, men derimod motivation, engagement og indlevelse. Når medarbejderen træder i karakter eksistentielt, producerer det en menneskelig ro- bushed og livsduelighed, som overgår de kompetencer, man ellers kan hente på kurser. I virkeligheden er selvledelse et spørgsmål om dannelse."

Det lyder udfordrende at skulle bokse med eksistens og samtidig passe et job?

"Det er det også. Men et grundparadoks i livet er, at hvis du vil have frugterne, må du også kunne stå i lidelsen. Livets paradoks er ikke et problem, som skal løses, men et vilkår, som man skal lære at leve med. Og det er her, livskraften ligger. Ifølge Grundtvig er der en forbindelse imellem ånd og virke og imellem livskraft og hand- lekraft. Men det kræver, at man tør sætte sig selv i spil og på spil, og derfor kræver det også en god og sund egenomsorg."

Psykiatrien trænger til et menneskeligt ansigt

Over halvdelen af al hjælp i psykiatrien handler om, hvad det er for et menneske, man møder, snarere end om behandlingsmetode. Faglighed alene gør det ikke, der skal også være medmenneskelighed

spørg om livet

Kære brevkasse

Tak for jeres ærlighed om behandlingen på psykiatriske afdelinger i sidste uges brevkasse. Da jeg var sygeplejerskelev på psykiatrisk afdeling i 1980, oplevede jeg følgende: Når patienterne skulle bades, skulle kvinderne tage alt tøj af. De stod nøgne på rækker. En efter en blev det deres tur til at blive vasket. En plejer spulede derefter patienterne fra top til tå. På afdelingen var der en sygeplejerske, som sagde fra og gik imod denne uetiske behandling af psykisk syge mennesker. Hun var ilde set af resten af personalet. Patienterne sad til daglig rundt omkring i dagligstuen og kunne køre i ring med deres psykotiske og depressive tanker. Anden beskæftigelse var der ikke.

Det var dengang – eller var det kun dengang? Jeg blev selv indlagt på en psykiatrisk afdeling for få år siden. Jeg var totalt nedslidt af følgende grunde:

Jeg havde en dejlig datter med et betydeligt handicap, og som oveni også havde angst. Når jeg havde vagt på sygehuset, ringede hun mange gange og sagde, at hun havde selvmordstanker. Det var meget belastende. I hendes teenageår måtte jeg være foregangskvinde for at oprette et behandlingshjem, hvor min datter og andre med livnende problemstilling kunne bo på værdig vis som voksne. Her måtte der kæmpes med næb og kløer i forhold til forskellige myndigheder og instanser.

Der var meget få, der kendte noget til vores datters handicap, og af kommunen fik vi at vide, at hun kunne få en bolig på en alkoholikerinstitution. Det fik mig virkelig på barrikaderne. Så noget nyt måtte der skabes. Og heldigvis lykkedes det efter flere års meget hårdt arbejde. Dengang kunne jeg ikke handle anderledes, og det har jeg ikke fortrudt.

Under min indlæggelse oplevede jeg blandt andet følgende: Når vi skulle have medicin, stod vi i

en række uden for medicindepotet. Vi ventede på at få vores afmålte del. Der var ingen diskretionslinje. Jeg blev ofte jaget ud af sengen med følgende ord: Du bliver aldrig rask, når du ligger der. Rædslen over måske aldrig at blive rask igen red mig som en mare. Det var jo det, jeg ville. Men ingen tilbød mig venligt at hjælpe mig ud af sengen. Jeg var faktisk så udmattet, at jeg endda var bange for at få menstruation, for hvordan skulle jeg dog få skiftet bind?

Jeg blev ofte behandlet respektløst. Der blev for eksempel nedskrevet aftaler på et skema, som jeg ikke måtte spørge eller snakke med andre om. Jeg fik mundkurv på, selvom jeg havde mange spørgsmål i min forpinte tilstand. Jeg skulle kun snakke med kontaktpersonen. En frelsende engel kom heldigvis på et tidspunkt ind på min stue. Det var en sygeplejerske, som satte sig ned ved siden af mig. Hun tog min hånd og sagde, at du bliver rask, for det gør alle, der har det som dig. Jeg kan stadig få tårer i øjnene nu, mens jeg skriver det. Det var den per-

son, der hjalp mig mest, fordi hun turde være i min smerte.

Venlig hilsen
Lisbeth

Kære Lisbeth

Tak for dit brev om dine egne oplevelser på psykiatriske afdelinger både som professionel og som patient. Det er desværre meget genkendeligt. Op til 1980'erne var den psykiatriske behandling meget præget af det, man kunne kalde for anstaltspsykiatrien. For eksempel var der på Sankt Hans omkring 1500 patienter

på den tid, og mange af de mest syge patienter var indlagt i årevis og måtte dele stue med måske 8 eller 10 andre svært syge mennesker. Privatliv var der nærmest intet af, og tilværelsen var ofte præget af kedsomhed og kollektive foranstaltninger fra personalet som dem, du blandt andet beskriver.

Heldigvis var der også den- gang personale som for eksempel den sygeplejerske, du nævner, som sagde fra og pegede på, at psykiatriske patienter var medmennesker, som skulle mødes med respekt og forståelse.

Sådanne mennesker kom-

SPØRG OM LIVET

Psykolog og familierapeut Annette Due Madsen og overlæge og psykiater Jørgen Due Madsen svarer hver uge på læsernes spørgsmål, men holder dog ferie denne uge.

► Skriv til "Brevkassen spørg om livet", Kristeligt Dagblad, Vimmelskiftet 47, 1161 København K. eller send en mail til brevkasse@k.dk

Alle breve behandles fortroligt, men ikke alle kan forventes svar. Det er muligt at spørge uden at angive navn og adresse, og de breve, der bringes i avisen, vil fremstå anonymt.

Mange hilsener

Annette og Jørgen